

УДК : 376-056.264 (043.3)

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ЛОГОПЕДА З БАТЬКАМИ,
ЯКІ ВИХОВУЮТЬ РОЗУМОВО ВІДСТАЛУ ДИТИНУ**

Геращенко С.І.
кандидат педагогічних наук
Тарасевич А.О.

Сім'я виступає важливим чинником соціалізації особистості. Основні функції сім'ї полягають у забезпеченні фізичного та емоційного розвитку дитини, у формуванні пізнавальних здібностей і потенційних можливостей її подальшого розвитку. Сім'я забезпечує дитині відчуття захищеності, закладає передумови формування ціннісних орієнтацій особистості та оволодіння основними соціальними нормами. Для дитини дошкільного віку сім'я – це основне середовище, яке суттєво впливає на його психофізичний та мовленнєвий розвиток.

На думку багатьох дослідників, сім'я є природним середовищем первинної соціалізації дитини, джерелом її матеріальної та емоційної підтримки.

Найбільшого розвитку зазначена проблема набуває у дослідженнях зарубіжних вчених. Зокрема, у західній педагогіці роботі з батьками надається одне з центральних місць. Так, американський дослідник А. Henderson стверджує, що участь батьків у навчальному процесі створює сприятливе середовище для успішної роботи педагогів і дітей. Ця участь більш ефективна, якщо вона усвідомлена, добре спланована і довгострокова. Важливо, щоб співпраця почалася на більш ранніх етапах. У такому випадку успіхи дітей будуть більш значними. Взаємодія логопеда з батьками – особлива форма співпраці, за якої логопед, враховуючи особливість сім'ї, створює умови для того, щоб батьки ставали активними учасниками корекційного процесу, спрямованого на корекцію і розвиток мовлення.

Розумово відстала дитина для успішного розвитку потребує, як спеціальної професійної допомоги, так і підтримки та допомоги батьків. Саме сім'я повинна стати розвиваючим середовищем для такої дитини.

У Законі України «Про дошкільну освіту» зазначається, що сім'я зобов'язана сприяти здобуттю дитиною освіти у дошкільних та інших навчальних закладах або забезпечити відповідну освіту її в сім'ї. Також наголошено, що відвідування дитиною дошкільного навчального закладу не звільняє сім'ю від обов'язку виховувати, розвивати і навчати її в родинному колі, адже батьки, або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність перед суспільством і державою за розвиток, виховання та навчання дітей, а також збереження їх життя, здоров'я, людської гідності.

Кожна людина, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, має право на одержання освіти, якість якої не різниться від освіти здорових людей. Цей принцип, що відбитий у низці міжнародних документів, покладений в основу організації корекційного навчання розумово відсталих дітей.

Питання сімейного виховання розумово відсталих дітей розглядається такими дослідниками як Ю.Ф.Гаркуша, Є.О. Єжжанова, М.З. Кот, В.О. Липа, О.М.Мастюкова, С.П.Миронова, А. Г. Московкіна, Л.П.Носкова, В.М. Синьов, О.А. Стребелева, Г.В.Чиркіна, Д.І. Шульженко та ін. На їх думку сімейне виховання – одна із форм виховання дітей, що поєднує цілеспрямовані педагогічні дії батьків з повсякденним впливом сімейного побуту. Автори підкреслюють важливу роль найближчого оточення у процесі корекційно-педагогічного впливу на дітей і вважають організацію правильного сімейного виховання однією з умов створення для них середовища для розвитку.

Розвиток мовлення розумово відсталих дітей є актуальним питанням корекційної педагогіки. Оскільки мовленнєва діяльність розумово відсталих дітей має специфічні особливості.

Характеризуючи мовлення розумово відсталих дітей науковці і практичні працівники вказують на бідний словниковий запас, неправильне розуміння і неточне використання слів розумово відсталими дітьми, що перешкоджає повноцінному розвитку мовлення.

Б.П. Пузанов стверджує, що порушення пізнавальної діяльності у розумово відсталих дітей утруднює аналіз мовленнєвої ситуації та використання набутого мовленнєвого досвіду у процесі висловлювань. Крім того, потреба в спілкуванні у даній категорії дітей значно знижена, що пов'язано з несформованістю пізнавального інтересу. Однією з причин порушення розвитку мовлення у розумово відсталих дітей, як відомо, є недорозвиток емоційно-вольової сфери. Емоції у даній категорії дітей характеризуються недостатньою диференційованістю, нестабільністю та різкими змінами настрою, що стійко впливає на всі форми соціальних контактів. Порушення комунікації утруднює процес соціальної адаптації. Дітям даної категорії складно встановлювати контакти з людьми, вони не впевнені в собі, відчувають незадоволеність собою та навколишнім середовищем. Такий стан

може стати причиною різних конфліктів і суттєво ускладнює процес соціалізації дитини.

Важливим для розвитку мовлення, як стверджують А. К. Аксенова, Л.С. Вавіна, М.Ф. Гнезділов, Н.П.Кравець, Р.І. Лалаєв, Р.Є. Левіна, Л.Л. Логвинова, В.Г. Петрова, С. Я. Рубинштейн, Є.Ф. Соботович, Л.Ф.Спірова, В.В. Тарасун, В.В. Тищенко, Н.В. Чередніченко, М.К. Шеремет та інші, є потреба в мовленнєвому спілкуванні. У розумово відсталих учнів відмічається різко знижена потреба у спілкуванні, що призводить до обмеженості у мовленнєвих контактах і гальмує процес розвитку мовлення.

Як відомо, бідний словниковий запас, своєрідність загального психічного розвитку, недорозвинення фонематичних процесів, порушення функції узагальнення та абстрагування, загальне недорозвинення мовлення безпосередньо впливають на процес формування і розвитку мовлення розумово відсталих дітей.

Є.О. Єкжанова, Р.І. Лалаєва, О.М.Мастюкова, Ю.В. Рібцун, Є.Ф. Соботович, О.А. Стребєлева, Д.І.Шульженко та ін. у своїх дослідженнях зазначали, що найважливіша роль у корекційному навчанні, полягає у формуванні мовленнєвих умінь у розумово відсталих дошкільників, які сприятимуть розвитку змістовно, логічно, зв'язно оформлювати власні висловлювання.

Д.І.Шульженко зазначила, що корекційна робота з розвитку мовлення і комунікативної поведінки розумово відсталі дитини повинна здійснюватись:

- у повсякденному житті, в процесі живого спілкування з дитиною з приводу її побутових, ігрових і пізнавальних інтересів (розвиток соціальної спрямованості мовлення, розвиток комунікативної, потреби, оволодіння різними видами комунікативних висловів);

- у процесі сюжетно-рольових театралізованих ігор (активізація мовних засобів, засвоєння різних типів комунікативних висловів, зокрема із запереченням);

- на заняттях з малювання, ліплення, конструювання, ручної праці (регулююча функція мовлення, зв'язок сприйнятого із словом з метою формування придатних для зображення уявлень, актуалізація вербальних уявлень);

- на заняттях з розвитку мовлення (всі види і форми мовлення), побудованих за принципом моделювання комунікативних ситуацій;

- у ході формування елементарних математичних уявлень, фізичного і музичного виховання.

Робота з розвитку мовлення у дітей повинна проводитись у найтіснішому зв'язку з емоційним і соціально-особистісним розвитком дитини, з формуванням уявлень про себе, про навколишню і соціальну дійсність, із змістом сюжетно-рольової гри, продуктивної діяльності театралізованих ігор.

Успішність корекційної роботи з розумово відсталими дітьми великою мірою визначена ефективною співпрацею логопеда з батьками. А також тим, наскільки чітко продумана, організована та реалізована наступність у роботі вчителя-логопеда, вихователів та батьків [1,2].

У своїх дослідженнях О.В. Бачина, В.А. Кисличенко, С.Ю.Конопляста, О.М.Мастюкова, Є.Ф. Соботович, Г. В. Чиркіна, М.К. Шеремет, та ін., зазначають, що в основі логокорекційної роботи з розумово відсталою дитиною повинен лежати принцип ЛОГОПЕД → ДИТИНА → РОДИНА.

Активне залучення до корекційно-розвивальної роботи батьків розумово відсталі дитини відіграє велику роль у формуванні зацікавленості батьків та інших близьких дорослих у правильному мовленнєвому розвитку дитини.

Взаємодія логопеда з сім'єю має будуватися на основі партнерських відносин, взаємної довіри і розуміння, що сприятиме розвитку особистості дитини і є найважливішою умовою успішної корекційно-логопедичної роботи. В основі планування логопедом програми корекційної роботи, орієнтованої на участь у ній батьків, необхідно враховувати такі положення:

- логопед планує і координує спільну роботу з батьками;

- встановлює партнерські стосунки з родиною кожного вихованця;

- створює атмосферу спільності інтересів та емоційної взаємопідтримки учасників корекційного процесу;

- підвищує психолого-педагогічну компетентність батьків у питаннях мовленнєвого розвитку дитини;

- надає допомогу батькам у виконанні ними виховних та корекційних функцій, підтримує їх впевненість у власних педагогічних можливостях;

- навчає батьків конкретним прийомам логопедичної роботи.

Зазначаючи, що одним з найважливіших напрямків логокорекційної роботи з розумово відсталими дошкільниками є виправлення порушень мовлення, профілактика мовленнєвих порушень, рання діагностика мовлення, підготовка їх до шкільного навчання, Р.І. Лалаєва акцентує увагу на вагомості доручення батьків до діагностико-консультаційного процесу. Жодна педагогічна система не може бути повною мірою ефективною, якщо в ній не задіяна родина. Починається робота логопеда з діагностики, зокрема, виявлення особливостей виховання і навчання дитини в сім'ї, складання перспективного планування роботи логопеда з батьками, здійснення контролю за актуалізацією проведеної корекційної роботи в умовах сім'ї.

Вибір можливих форм та видів спільної роботи логопеда з батьками, Ю.В. Рібцун, пов'язує з багатьма чинниками: життєвої компетенції батьків, їх соціального та освітнього рівня, бажання батьків співпрацювати з логопедом. Також, логопеду необхідно враховувати сімейне оточення дитини, кількість дітей у родині та їхню стать, знати, чия роль у сім'ї є провідною (матері чи батька), повною чи неповною, благополучною чи ні є та чи інша родина, обов'язково звертати увагу на інтереси, запити, цінності, освітньо-культурний рівень, соціальне й матеріальне становище сімей, активніше залучаючи їх до участі у психолого-педагогічному процесі, зокрема, у навчально-виховній, корекційно-розвивальній та логопедичній роботі.

Ефективність комплексного корекційно-логопедичного впливу, на думку В.А. Кисличенко, залежить від готовності батьків до співпраці з логопедом та рівня їх теоретичних знань про особливості мовленнєвого розвитку їхньої дитини. Ухилення батьків від роботи з виправлення мовленнєвих недоліків, можна пояснити лише їх педагогічною неосвіченістю, відсутністю необхідних теоретичних знань і практичних навичок роботи з подолання мовленнєвих розладів розумово відсталих дітей.

Тому, підвищення рівня педагогічної культури батьків ми розглядаємо як необхідну умову логопедичної допомоги розумово відсталим дітям.

Для успішної взаємодії логопеда з батьками, які виховують дітей з порушенням психофізичного розвитку пропонується використовувати такі форми роботи, як: консультування, спрямоване на активну пропаганду психологічних і педагогічних знань серед батьків, розробка рекомендацій щодо організації логопедичної роботи з дитиною у сім'ї [7].

Консультування має проводитись поетапно. Взаємодія батьків з логопедом починається з бесіди в ході якої з'ясовуються такі питання: вік дитини, скарги батьків, яку допомогу чекають батьки від логопедичної консультації. Далі логопед вивчає документацію дитини: відомості про дитину (історія розвитку дитини, результати медичного обстеження, висновки і рекомендації лікарів, анамнестичні дані про розвиток дитини, уточнюються умови виховання, розуміння батьками проблем у розвитку дитини) [5,7].

На другому етапі консультування відбувається психолого-педагогічне обстеження пізнавального розвитку дитини, а також спостереження логопеда за поведінкою дитини в нових умовах (результати спостереження за поведінкою дитини дадуть можливість отримати первинну інформацію про неї: зовнішній вигляд, спосіб пересування, орієнтування в новому приміщенні, інтерес до іграшок, поведінка дитини при зустрічі незнайомої дорослої людини в нових умовах). Під час обстеження важливо з'ясувати: вікові і індивідуальні можливості дитини; первинність і вторинність відхилень у розвитку; способи взаємодії батьків зі своєю дитиною. Після обстеження логопед переходить до наступного етапу, надання рекомендацій щодо шляхів корекційної допомоги і умов життя дитини в сім'ї.

На заключному етапі логопедом складається програма корекційно-логопедичної роботи, рекомендації щодо організації і проведенню занять з дитиною. При цьому увагу батьків необхідно акцентувати на наступному: створення умов для виховання дитини в умовах сім'ї; формування у дитини вікових і психологічних новоутворень; виховання засобами позитивної взаємодії дитини з дорослими і однолітками; формування самостійності у побуті; відчувати себе особистістю.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури, а також практики показує, що існуюча традиційна система роботи логопедів з батьками, яка включає батьківські збори, консультації (індивідуальні, групові), відкриті заняття, інформаційні виставки та ін. є недостатньо ефективною для формування активної позиції батьків під час логокорекційної роботи з розумово відсталою дитиною.

На сучасному етапі модернізації спеціальної дошкільної освіти більш актуальними є такі форми роботи логопеда з батьками, які забезпечуватимуть індивідуальний підхід до вирішення проблеми кожної дитини і сім'ї. Це, зокрема:

- підвищення педагогічної культури батьків, тобто надання їм знань про особливості мовленнєвого розвитку дитини в онтогенезі та дизонтогенезі, а також педагогічних, практичних умінь щодо виконання порад, які пропонує логопед;

- логоінформування – надання батькам інформації щодо закономірностей типового та нетипового мовленнєвого розвитку дитини, причин та наслідків мовленнєвих порушень;

- проводити лекційно-освітню роботу логопеда з батьками. Батьків знайомлять з необхідними умовами життя дитини для соматичного і психічного здоров'я дитини: закономірностями психічного розвитку дитини; методами виховання і навчання; умовами проведення режиму дня; організацією предметно-розвиваючого простору для дитини; добір дидактичного матеріалу і використання ігрових прийомів у вихованні дитини. Для цього пропонуються наступні теми: «Етапи розвитку дитини раннього і дошкільного віку», «Особливості розвитку дитини раннього і дошкільного віку з відхиленнями у пізнавальному розвитку», «Види спілкування, його роль у розвитку дитини», «Умови для корекційно-педагогічної роботи з дитиною в сім'ї», «Іграшки для дітей. Критерії їх оцінювання», «Предметна діяльність, етапи її формування», «Ігри. Етапи їх становлення», «Формування навичок

самообслуговування», «Література і Інтернет про розумово відсталих дітей».

- логоконсультування включає в себе діагностування та надання рекомендацій щодо основних закономірностей мовленнєвого розвитку; типових проблем та вікових особливостей мовлення дитини; загальних рекомендацій щодо їх подолання. Основним принципом логопедичного консультування є особистісно-орієнтовний підхід до кожної дитини, врахування її вікових, індивідуальних особливостей і потенційного розвитку, а також врахування психологічних особливостей і позиції сім'ї щодо виховання дитини. Процес виховання дитини в сім'ї має бути змістовним у спільній діяльності логопеда і батьків, спрямованим на навчання батьків педагогічним технологіям, навичкам і умінням виховання;

- складання індивідуальних корекційних програм для розумово відсталих дітей в умовах їх повсякденної діяльності в різних обставинах і проведення корекційно-розвивальної роботи у відповідності з цими програмами;

- складання логопедом рекомендацій за окремими напрямками корекції мовленнєвих та пізнавальних порушень, виховання дітей і консультування батьків;

- проведення для батьків мастер-класів, практикумів, семінарів, тренінгів;

- демонстрація батькам прийомів роботи з дитиною;

- конспектування батьками занять, що проводяться логопедом;

- виконання домашніх завдань зі своєю дитиною;

- читання батьками літератури, рекомендованої логопедом;

- реалізація творчих задумів батьків у роботі з дитиною [1,3,5,7].

Враховуючи вище зазначене, ми вважаємо, що логопед для ефективної взаємодії з сім'єю, в якій виховується розумово відстала дитина має вміти надати кваліфіковану підтримку батькам щодо створення комфортного сімейного середовища для повноцінного пізнавального і мовленнєвого розвитку дитини. Робота логопеда буде успішною лише в тому випадку, якщо матиме підкріплення з боку сім'ї. Адже, корекційно-логопедична робота з розумово відсталою дитиною, повинна проходити не лише послідовно, а й систематично. Необхідно відмітити, що проблема організації роботи логопеда з батьками розумово відсталих дітей потребує подальшого науково-теоретичного вивчення та пошуку більш конкретних практичних рішень цього питання.

Література

1. **Кисличенко В.А.** Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В.А. Кисличенко. – К., 2011. – 20 с. 2. **Конопляста С.Ю.** Психолого-педагогічне вивчення дітей з вадами мовлення / С.Ю. Конопляста // Удосконалення підготовки науково-педагогічних кадрів в Україні : зб. наукових праць. К. : УДПУ імені М.П. Драгоманова, 1997. – С. 112 – 117. 3. **Кот М.З.** Теорія і методика виховної роботи у допоміжній школі : Навчальне видання дефектологічних факультетів педагогічних університетів і педінститутів / М.З. Кот. – К. НПУ – 150 с. 4. **Петрова В. Г.** Развитие речи учащихся вспомогательной школы / Вера Георгиевна Петрова. – М. : Просвещение, 1977. – 200 с. 5. **Липа В.О.** Реалізація корекційно-розвивальної спрямованості виховання і навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку : Збірник наукових праць / Відп. ред. В.О. Липа. Слов'янськ : СДПУ, 2007. –135 с. 6. **Соботович Є.Ф.** Особливості засвоєння лексики розумово відсталими дітьми / Є.Ф. Соботович // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: наук.-метод. Зб. / Ін-тут спец. педагогіки АПН України. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 304-308. 7. **Стребелева Е.А.** Воспитание и обучение детей дошкольного возраста с нарушениями интеллекта : учеб. для студентов вузов – олигофренопедагогика / Е.А. Стребелева. – М.: ПАРАДИГМА, 2012. – 256 с. 8. **Шульженко Д.І.** Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей / Д.І. Шульженко : Монографія. – К., 2009. – 385 с.

References

1. **Kislichenko V.A.** Logopedychnyi syprovid simy, v yakiy vihovyetsya ditina z porushennyam movlennya. : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.03 / V.A. Kislichenko. – K., 2011. – 20 s. 2. **Konoplyasta S.U.** Psihologo-pedagogichne vivchennya ditey z vadami movlennya / S.U. Konoplyasta // Udokonalennya pidgotovki naukovy-pedagogichnih kadrav v Ukraini : zb. naykovih prac. K. : UDPU imeni M.P. Dragomanova, 1997. – S. 112 – 117. 3. **Kot M.Z.** Teoriya i metodika vihovnoy roboty y dopomigniy : Navchalne vidannya defektologichnih fakultetiv pedagogichnihuniversitetiv / M.Z. Kot. – K. NPU – 150 s. 4. **Petrova V.G.** Razvitie rechi uchashihsya vspomogatelnoy shkoli / Vera Georgievna Petrova. – M. : Prosveshenie, 1977. – 200 s. 5. Lipa V.O. Realizaciya korekciynorozvivalnoy spryamovanosti vihovannya i navchannya ditey z osoblivostyami psihofizichnogo rozvitky : Zbirnik naukovih prac / Vidp. red. V.O.Lipa. Slavyansk : SDPY, 2007. –135 s. 6. **Sobotovych E.F.** Osoblivosti zasvoennya leksiki rozymovo vidstalumu ditmi / E.F. Sobotovych // dudaktichni ta socialno-psihologichni aspekti korekciynoy roboty y specialniy shkoli: nauk.-metod. Zb./ In-tyt specialnoy pedagogiki APN Ukraini. . - K., 2004. - Vip. 5. - S. 304-308. 7. **Strebeleva E.A.** **Vospitanie i obychenie detey doshkolnogo vozrasta s narysheniyami intelekta:** ucheb. dlya studentov vuzov – oligofrenopedagogika / E.A. Strebeleva. – M.: PARADIGMA, 2012. – 256 s. 8. **Shylgenko D. I.** Osnovi psihologichnoy korekcii autistichnih porushen y ditey / D.I. Sylgenko : Monografiya. – K., 2009. – 385 s.

Герашенко С.І., Тарасевич А.О. Організаційні аспекти роботи логопеда з батьками, які виховують розумово відсталу дитину

У статті представлена спроба розкрити проблему організації роботи логопеда з батьками, в якій виховують дитину з розумовою відсталістю Представлений скорочений аналіз дидактико-методичної і спеціальної літератури з проблеми, що дає можливість визначити місце і значення взаємодії логопеда з сім'єю для успішного фізичного, пізнавального та мовленнєвого

розвитку дитини з розумовою відсталістю, що є передумовою для формування соціально-активної особистості. Розкрито особливості мовленнєвого розвитку розумово відсталих дітей. Представлено та обґрунтовано умови, форми та види спільної роботи логопеда з батьками, які можуть бути використані в логокорекційній роботі з розумово відсталими дітьми.

Ключові слова: логопедична допомога, робота з батьками, розумово відсталі діти, мовлення, мовленнєва діяльність.

Герасченко С.И., Тарасевич А.О. Организационные аспекты работы логопеда с родителями, которые воспитывают умственно отсталого ребенка

В статье представлена попытка раскрыть проблему организации работы логопеда с родителями, которые воспитывают ребенка с умственной отсталостью. Представлен сокращенный анализ дидактико-методической и специальной литературы касающейся проблемы организации совместной работы логопеда и семьи в которой воспитывается ребенок с умственной отсталостью, а это дает возможность определить место и значение семьи для успешного физического, познавательного и речевого развития ребенка с умственной отсталостью, что является предпосылкой для формирования социально-активной личности. Раскрыты особенности речевого развития умственно отсталых детей. Представлены и обоснованы условия, формы и виды совместной работы логопеда с родителями, которые могут быть использованы в логокоррекционной работе с умственно отсталыми детьми.

Ключевые слова: логопедическая помощь, работа с родителями, умственно отсталые дети, речь, речевая деятельность.

Geraschenko S., Tarasevych A. Organizational aspects of speech therapy with parents who educate mentally retarded children

The paper presents an attempt to study the issue of a speech therapist working with parents, where raising a child with mental retardation presented an abbreviated analysis didaktiko-metodichnoyi and literature, with problem, which makes it possible to determine the place and importance of interaction between a speech therapist and his family for a successful physical, cognitive and language development of children with mental retardation, which is a prerequisite for the formation of socially active person. The features of the language development of mentally retarded children. Presented and explained the conditions forms and types of speech therapist work together with parents, which can be used in lohokorektsiyn work with mentally retarded preschoolers.

Keywords: speech therapy, help work with parents, mentally retarded children, speech, speech activity.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2014

Статтю прийнято до друку 13.03.2014

Рецензент: д.психол.н., професор Шульженко Д.І.

УДК [376 : 378. 046.4] (477)

ВНЕСОК ПРОФЕСОРА І.П. КОЛЕСНИКА У РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДЕФЕКТОЛОГІВ

Гладуш В.А.

доктор педагогічних наук, доцент

Постановка проблеми. Реалізація корекційно-виховних завдань, що стоять перед сучасною спеціальною школою багато в чому залежить від рівня професійної підготовки дефектологічних кадрів, розвитку дефектологічної науки, вивчення та врахування історичного досвіду. У вирішенні цих проблем у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. важливу роль відіграв дефектологічний факультет Київського державного педагогічного інституту (КДПІ) імені О.М. Горького, нині Інститут корекційної педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова, який впродовж 20 років очолював Іван Пантелійович Колесник. Системно-хронологічний аналіз діяльності цього вченого дозволить глибоко вивчити і суттєво доповнити історію розвитку системи післядипломної педагогічної освіти дефектологів в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми професійної підготовки фахівців корекційної освіти висвітлювали у своїх наукових працях Віт.І. Бондар, І.Г. Єременко, Н.Ф. Засенко, І.П. Колесник, М.З. Кот, С.М. Миронова, О.М. Потапенко, В.М. Синьов, С.В. Федоренко, М.К. Шеремет, О.Е. Шевченко та ін. На сучасному етапі розвитку професійної підготовки дефектологічних кадрів особливий інтерес викликає практичний досвід організації післядипломної педагогічної освіти дефектологів науково-педагогічними працівниками НПУ імені М.П. Драгоманова у перші роки розбудови незалежної України.

Виклад основного матеріалу. У 1991 р. в Україні постали нові завдання щодо розвитку системи спеціальної освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Провідна роль в організації підготовки дефектологічних кадрів та вдосконаленні їхньої післядипломної педагогічної освіти традиційно належала науково-педагогічному складу дефектологічного факультету КДПІ ім. О.М. Горького, який з 1991 по 1993 рр. змінив назву на КДПІ імені М.П. Драгоманова. У 1993 р. КДПІ імені М.П. Драгоманова було присвоєно статус державного педагогічного університету, і він отримав назву Український державний педагогічний університет (УДПУ) імені М.П. Драгоманова. 11 липня 1997 р. за вагомих внесок колективу університету в розвиток